

Základná škola, Školská 14, Bošany

Národný štandard finančnej gramotnosti Uplatňovanie v podmienkach školy

Jednotlivé témy, kompetencie sú presne popísané v dokumente **Národný štandard finančnej gramotnosti 1.2**, kde úroveň 1 je určená pre 1. stupeň, úroveň 2 pre 2. stupeň základnej školy.

Link: <https://www.minedu.sk/narodny-standard-financnej-gramotnosti/>

Zapracovanie do vyučovania:

- **1. stupeň**: práca s učebnicou „Moja prvá kniha o peniazoch“, zameranie sa na rozhovory so žiakmi o jednotlivých témach pri čítaní vhodných článkov v predmete slovenský jazyk a literatúra, na matematike pri číselných operáciách, dávať vhodné slovné úlohy rozvíjajúce finančnú gramotnosť. Pri bežnom narábaní s peniazmi - drobný výber od žiakov, využiť rozhovory o účelnom vynaložení finančných prostriedkov. Využívať didaktické hry na narábanie s peniazmi. Počas hodín matematiky organizovať projektové vyučovanie – simuláciu obchodu, nakupovanie, rozmieňanie peňazí, sporenie.
- **2. stupeň**: rozdelenie jednotlivých tém prevažne do predmetov občianska náuka (zadávanie úloh s prevahou zaujatia názoru, stanoviska), matematika (zadávanie úloh s číselným výpočtom a úloh na výpočet výhodnosti niektorej z alternatív), technika (zadávanie úloh na kritické myslenie a hľadanie najlepšej alternatívy). Na matematike zadávať žiakom kontextové úlohy s informáciami, ktoré si žiak musí vyhľadať, správne ich použiť. Tiež využívať internet pre oboznámenie sa s vhodnými článkami, štatistikami, problémami, ktoré sa stali ľudom vďaka ich neopatrnosti a neodbornému správaniu sa. So žiakmi ôsmeho a deviatego ročníka vzdelávanie pomocou programu Investland 2.0.

Témy zaradené do predmetov (MAT, OBN, SJL, THD)

1. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov

1. stupeň

Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie/údaje dostať k nepovolanej osobám. Opísať možné dôsledky prezradenia vybraných osobných informácií. Uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v rôznych typoch obchodov (napr. elektronické, kamenné). Jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov. Navrhnuť spôsoby riešenia finančných situácií, v ktorých sa stretne s klamstvom, podvodom, nečestným správaním.

2. stupeň

Vysvetliť možnosti úniku dôležitých osobných údajov. Zhodnotiť dôsledky zneužitia osobných údajov. Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzaniu konfliktom (finančná inštitúcia, klient). Vyhľadať informácie o právach spotrebiteľov vrátane práva na reklamáciu. Uviesť príklady klamlivých a zavádzajúcich obchodných praktík. Uviesť príklady falšovaných tovarov (tzv. fejkov). Vysvetliť význam ochrany vkladov v SR. Vysvetliť rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi. Identifikovať korupčné správanie. Identifikovať podvodné správanie. Uviesť príklady zneužívania verejných zdrojov.

2. Plánovanie, príjem a práca

1. stupeň

Opísať, čo sú osobné príjmy človeka. Roztriediť príjmy do domácnosti a výdavky na domácnosť.

2. stupeň

Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá). Charakterizovať príjem z podnikateľskej činnosti. Vysvetliť prvky osobného rozpočtu (pravidelné a nepravidelné príjmy, výdavky a úspory). Zostaviť rozpočet domácnosti. Zostaviť jednoduchý podnikateľský zámer a rozpočet malého podniku – fyzickej osoby. Charakterizovať typy rozpočtov (vyrovnaný, schodkový, prebytkový) na úrovni rodiny. Uviesť príklady, ako štát využíva príjmy z daní. Vysvetliť podstatu a význam podnikania na príkladoch podnikateľských subjektov v praxi. Navrhnuť vlastný projekt a individuálne aj tímovo pracovať na jeho realizácii.

3. Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov

1. stupeň

Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby. Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze. Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava. Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele. Porovnať ceny rovnakého alebo podobného výrobku a/alebo služby v dvoch rôznych obchodoch. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie pri nákupe, primerane veku. Opísať, za čo všetko sa v domácnosti platí. Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí).

2. stupeň

Vysvetliť, kedy sporiť a kedy si požičiavať (rozdiel medzi úsporami a pôžičkou). Vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb. Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností a zhodnotiť ich dôsledky. Opísať základné typy bankových produktov. Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a investovaní finančných prostriedkov. Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy reklamy na spotrebiteľa. Opísať moderné spôsoby platenia. Rozlíšiť platobné karty podľa funkcie (debetné, kreditné). Opísať spôsoby platenia v tuzemskej a zahraničnej mene. Porozumieť prepočtu meny (napríklad českých korún na Euro a naopak).

4. Úver a dlh

1. stupeň

Zdôvodniť voľbu nákupu tovaru alebo služby alebo požičania si predmetu. Vysvetliť, že peniaze sa dajú požičať vo finančných inštitúciách. Vysvetliť, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

2. stupeň

Zhodnotiť výhody a nevýhody využívania úveru vrátane používania kreditnej karty. Aplikovať na príkladoch jednoduché úročenie. Analyzovať možnosti získavania finančných prostriedkov cez bankové a nebankové subjekty a dôvody a riziká nákupov na úver. Uviesť príklady spotrebiteľských úverov a ich poskytovateľov. Vysvetliť systém ochrany spotrebiteľa pri úveroch spotrebiteľom. Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov. Zhodnotiť význam úverovej histórie a budovanie pozitívnej úverovej histórie.

5. Sporenie a investovanie

1. stupeň

Opísať, ako a prečo človek môže sporiť.

2. stupeň

Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele. Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom. Uviesť možnosti využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti). Zdôvodniť výber zvoleného produktu pre investovanie voľných finančných prostriedkov.

6. Riadenie rizika a poistenie

1. stupeň

Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Vysvetliť podstatu rizika a jeho typy. Vysvetliť, prečo a kedy sa ľudia potrebujú poistiť. Na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

2. stupeň

Opísať spôsoby, akými sa dajú znížiť rôzne druhy rizík alebo ako sa im dá úplne vyhnúť. Vysvetliť podstatu a význam poistenia. Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné). Vysvetliť základný účel verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti. Rozoznať hlavné typy poistenia motorových vozidiel. Vysvetliť rozdiel medzi poistením nehnuteľnosti (bytu, resp. domu) a poistením domácnosti (zariadenia).